

SİMADAN – ASİMANA...

NƏSİMİ
FESTİVALISƏR
İNCƏSƏNƏT
MƏDƏNİYYƏTHEYDƏR ƏLİYEV
FONDUAzərbaycan Respublikası
Mədəniyyət Nazirliyi27-30 sentyabr
Bakı, Azərbaycan

www.nasimifestivali.live

Bu ilin payızı Bakıda keçirilən çeşidli mədəni tədbirlər sırasında Nəsimi Festivalı ilk növbədə öz qeyri-adi quruluşu və gözlənilməz dərəcədə geniş əhatə dairəsi ilə nəzəri cəlb etdi. Dahı şairə həsr olunmuş şeiriyyət, incəsənət, mədəniyyət törəni sanki onun dünyaya hüduzsuz baxışının bir təəcəssümü idi.

sunsuz, ehkam və əqidlərə sığmayan mədəniyyət, insan həyatına ravac verən ən yüksək meyarlar öz təəcəssümünü rəngarəng, heyranedicu bir festival şəklində tapmalı idi.

“**Bu mürəkkəb və maraqlı məsələnin həlli proqramın bir neçə, gətirdikə genişlənen mövzə dairəsində daxilində qurulmasında tapıldı. Beləliklə, festival təkəcə memorial, anım xarakteri daşımır – tədbir boyu iştirakçı hazır, həkk olunmuş bəyannamələr əvəzinə, duyub-düşünməyə çağırən suallarla qarşılaşır, Nəsiminin insanın kainatda yerini dərk etmək cəhdini yenidən, müasir dövrün problemləri və imkanları təmsalında sınayır, qədim mənəvi irslə ünsiyyət dinamik və ikitərəfli baş tutur.**

Nəsiminin şeirlərinə yazılan nəzərələr, onun misralarından və hətta ayrı-ayrı kəlamlarından ilhamlanan konseptual təsviri sənət əsərləri içərişəhər boyunca təxminən 30 mənəqədə “Şövk məqamları” başlığı altında nümayiş etdirilirdi. Bu nöqtələrdən Nəsiminin söz dünyasına sayahətə çıxanlar gah qalereya məkanında bir instalyasiya (qurğu), gah dolanbac dalanın divarında QR-kod nişanəsi ilə “canlanan” beyt, gah sət pilləkənin hər bir pilləsində qəzəlin bir sətri, gah qədim məscidin içində tam sükutda şeirlərin videomonitorda aramla bir-birini əvəzləməsinin şahidi olurdular.

Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi ilə “Söz” layihəsi tərəfindən gənc şairlər arasında Nəsimiyə həsr edilmiş şeir müsabiqəsinə də onlarla

iştirakçı qoşulmuşdu.

Festivalın əsas meyarlarından biri də yüksək intellektual və bədii səviyyəni qorumaqla yanaşı, mümkün qədər açıqlıq, ən müxtəlif həyat tarzi, düşüncə və zövq daşıyıcısından ibarət auditoriyanın cəlbə idi. Festival daxilində müxtəlif əhali qruplarının bilavasitə iştirakı müşahidə olunurdu. Məşhur yoqa ustadı, “bədii yoqa” cərəyanının aparıcı nümayəndəsi Nandan Qautamin Heydər Əliyev Mərkəzində keçirdiyi məşğələsinə 200-dən çox iştirakçı qatılmışdı. Şamaxıda “Etik Dəb” sərgisi qarşısında quraşdırılmış sahəsi 75 kv. metrlik “qurama” alaçıq (çadır örtüyü) Şamaxı, İsmayılı, Qəbələ və başqa ətraf rayonlardan əhalinin topladığı parça qırıqlarından tikilmişdi. “Dance-Ability” adlı rəqs və hərəkət vasitəsilə özünüifadəyə, ruh yüksəkliyi qazanmağa yönləndirilmiş xüsusi proqram Nəsimi Festivalı ərfəsinə elan edilmiş və iştirakçıların, ərizə göndərənlərin sayı o qədər çox olmuşdu ki, bir qrup əvəzinə iki qrupla məşğələ keçirilmiş və daxilində müxtəlif məhdudiyətli insanlar olan bu qrup müasir rəqs şousunu festival zamanı Milli Parkda göstərmişdir. Əhalinin cəlb edilməsinə daha bir misal – Qala qəsəbəsində sənaye anbarının üzərində “Açıqlar Divarı” adlı sənət layihəsi reallaşdırılaraq, Cənubi Afrika, Braziliya, Fransa, Əlcəzair, İspaniya, Niderland və Azərbaycandan olan adlı-sanlı rassamlarla bərabər, ətraf qəsəbələrdən olan məktəbli uşaqların rəsmləri divar pannosu şəklində yer almışdır.

Festival proqramında hətta gözlənilən ənənəvi tədbir növləri yeniliyə, eksperimentə yönəldilmişdi. Məsələn, məşhur Nəsimişünas, almaniyalı Michael Reinhard Hessin təqdimatında mühazirə mövzusu “Nəsimi dühəsi müasir kontekstlərdə” adlanırdı.

Təbii ki, muğam musiqisi belə bir mahiyyət daşıyan festivalda layiqincə təmsil edilməli idi və belə də oldu. Amma bu təqdimatlar arasında bənzərsizi ustad Alim Qasımovun Şamaxıda Nəsimi heykəli önündəki açılış mərasimində çıxışı idi. Tarzan Şəhriyar İmanov Türkiyə, Qvineya, ABŞ, Yaponiya, İtaliya, Avstriya və Azərbaycandan olan daha 7 musiqiçi ilə bərabər Şirvanşahlar Sarayının müxtəlif guşələrində yerləşərək (xəlvətiyyə müridləri təkə haqq-həqiqəti tənhalıqda dərk edərək), mikrofonlar və elektron cihazlar vasitəsilə Karlhayns Ştokxauzenin birgə improvizasiyasından ibarət əsərinin ifasına rəng qatdılar. Muğamla bağlı daha bir yaddaqalan hadisə

“Bahariyyə” adlı musiqi tamaşası oldu. Burada xanəndə Teyyub Aslanov və daha 5 musiqiçi səs dizayneri qismində çıxış edən Fərhad Fərzəliyevin bir saat ərzində dinləyicinin sanki musiqi heyatının həqiqət yoluna çıxması və ən müxtəlif mənə və tamah-təmənnaları dəf edərək asimana açılan yolu tapmalarını müşayiət etdi.

“**Nəsimi yaratdığı ölməz şeirlərində insana ən yüksək rəğbəti, qəlbın başqalarına sevgi ilə açılmasını, irq, zümərə, məzhəb anlayışlarının şərti və ötəri olduğunu tərənnüm edirdi. Məhz buna görədir ki, Nəsimi festivalında ilk baxışdan tam fərqli bilik sahələri, mədəniyyətlər və inanc sistemlərinə mənsub təqdimatlar yer almışdır. Müasir iqtisadiyyatda paylaşım meyli barədə dünya şöhrətli ABŞ alimi Ceremi Rifkinin mühazirəsi, Paraqvaydan tullantılardan düzəldilmiş musiqi alətlərində ifa edən yeniyetmələrdən ibarət “Təkrar emal orkestri”, Himalay rahiblərinin od ayini, yaxud məşhur Vyetnam mənşəli fransız gitarçı Nguyen Lenin “Ha Noi Duo” layihəsinin və başqa ölkələrdən musiqiçilərin meditatif, həzin musiqi ifaları – bunlar kimi Nəsimi ilə aşkar əlaqəsi olmayan müxtəlif tədbirlər vasitəsi ilə festivalın təşkilatçıları mütəfəkkir şair bu gün yaşasaıdı, onu hansı problemlər duyğulandırardı, hansı təzahürlərdə insanı ali məxluq sanmaq çağırışı mümkündür suallarına cavab tapmağa çalışdılar.**

“Simadan–asimana” – festivalın şüarı “Nəsimi” sözündən bir əsonas olaraq sirayət edir və sadəcə, nəcib səs ahəngi deyil. Burada Nəsiminin məhdud insan cismindən çıxmaq, xüdpəsəndlikdən uzaq olmaq niyyəti özünü göstərir. Buna dəlil olaraq, şairin məşhur qəzəldən çox qısa bir ifadə şüarı tamamlayır: “Zərrə mənəm, günəş mənəm...” Həmin şüarlar festival günləri tədbir reklamlarında, vebşaytlarda, xəbərlərdə, hətta göydə pərvazlanan çarpələng üzərində görünürdü. Hər bir düşüncən, həssas insan bunun mənasına vararkən, bəlkə də, həyat sevincini özü üçün açmağa imkan qazanıb. Seyid İmadəddin Nəsimi etdiyi və nail olduğu kimi... ✦

Cahəngir Salimxanov

Festivalın ideyası və onun keçirilməsinin təşəbbüsü Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti xanım Leyla Əliyevaya məxsusdur. Və onun düşüncəsinə görə, İmadəddin Nəsiminin nəcib və mərd şəxsiyyəti, qiymətsiz poetik dühəsi, eyni zamanda, şeirlərində sezilən